

УДК 378.147:78

Ігор Щербак

Миколаївський національний
університет імені В. О. Сухомлинського
ORCID ID 0000-0002-4649-6510

ПРОФЕСІЙНІ ВЛАСТИВОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

У статті шляхом вивчення й аналізу документів, психолого-педагогічної літератури з проблеми дослідження, інтегрування та конкретизації визначено сутність поняття «професійні властивості вчителя музичного мистецтва»; уточнено професійні властивості особистості вчителя-музиканта; окреслено та схарактеризовано основні професійно значущі й особистісні якості майбутніх учителів музичного мистецтва. У результаті створено основу для визначення організаційно-педагогічних умов формування професійних властивостей майбутніх учителів музичного мистецтва, а також – для розробки на їх основі моделі, що є перспективами подальших наукових розвідок.

Ключові слова: учитель музичного мистецтва, професійні властивості, функції, здібності, знання, навички, уміння, якості, професійна спрямованість учителя-музиканта.

Постановка проблеми. Національне відродження і прагнення України до інтеграції в європейську спільноту зумовили потребу у створенні нової системи освіти, орієнтованої на розвиток творчої особистості громадянина. Освіта в Україні в цілому і музично-педагогічна зокрема переживають період глобальних трансформацій, зумовлених новими тенденціями в розвитку суспільства й інших сфер життєдіяльності людства. Високі вимоги сьогодення до рівня фахової підготовки вчителів музичного мистецтва зумовлюють необхідність оптимізації технологій навчання та виховання студентів музично-педагогічних закладів освіти. Однією з нагальних проблем сучасної музично-педагогічної освіти є вдосконалення професійної підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва, зокрема активний розвиток його професійних властивостей.

Аналіз актуальних досліджень. Питання формування основ професійної підготовки майбутніх учителів музики розглядали у своїй дослідній діяльності провідні педагоги, психологи, музиканти та інші діячі науки, освіти й мистецтва.

У працях Л. Виготського [4], А. Маклакова [10], З. Румянцевой [15] висвітлено сутність психологічних пізнавальних процесів і зміст основних властивостей особистості, необхідних для музичного розвитку. У роботах Б. Гершунського [5], О. Ростовського [13; 14] розкрито педагогічну сторону цих питань.

Для розуміння сутності професійної підготовки вчителів-музикантів велике значення мають дослідження В. Загвязинського [6], М. Буланової-Топоркової [3]. У дослідженнях Л. Арчажнікової [1], А. Лопатіної, М. Скребцової [8] обґрунтовано методичні засади музично-педагогічної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва. У дослідженнях низки вчених (Ш. Амонашвілі, О. Апраксина, Н. Ветлугіна, А. Глузман, І. Дзержинська, Г. Падалка, В. Сухомлинский, Л. Хлебнікова) приділено значну увагу важливості музично-педагогічної діяльності вчителів.

Питання, безпосередньо пов'язані з фаховою підготовкою вчителів, формуванням і розвитком окремих професійних властивостей, компетентності педагогів, у тому числі педагогів-музикантів, досліджено у працях багатьох учених (Е. Абдулін, В. Андрющенко, Л. Арчажнікова, Л. Гусейнова, О. Кузніченко, Н. Кузьміна, А. Маркова, Г. Мешко, М. Михаськова, Л. Мітіна, В. Муцмахер, В. Орлов, Г. Падалка, І. Полубоярина, О. Ростовський, О. Рудницька, В. Сластьонін, Р. Тельчарова, А. Хуторської, А. Щербаков та інші).

Проте, незважаючи на існування досліджень за тематикою статті, соціально зумовлена потреба в підготовці висококваліфікованого вчителя музичного мистецтва, у дієвій методиці оцінювання рівня його компетентності, виділення професійно необхідних особистісних характеристик тощо спричинили необхідність у зосередженні наукової уваги на уточненні сукупності професійних властивостей майбутніх учителів музичного мистецтва. Ось чому, на наш погляд, перелік і характеристика основних професійних властивостей майбутніх учителів музичного мистецтва потребують конкретизації.

Мета статті: визначення й характеристика основних професійних властивостей особистості студентів музично-педагогічних і мистецьких факультетів гуманітарно-педагогічних вищих навчальних закладів.

Досягнення мети припускає вирішення таких **завдань:**

- 1) визначити сутність поняття «професійні властивості вчителя музичного мистецтва»;
- 2) на основі аналізу наукових праць і керівних документів уточнити професійно необхідні властивості особистості вчителя-музиканта;
- 3) окреслити й схарактеризувати основні професійні якості (риси) майбутніх учителів музичного мистецтва.

Методи дослідження: вивчення й аналіз документів, психолого-педагогічної літератури з проблеми дослідження; інтегрування та конкретизація для визначення основних професійних властивостей майбутніх учителів музичного мистецтва.

Виклад основного матеріалу. Оскільки одним із ключових понять статті є «властивість», на початку викладу основного матеріалу пояснимо своє бачення доцільності застосування в тексті саме цього терміна.

Властивість – якість, ознака, характерні для кого-чого-небудь [19]; якість, ознака, що становить відмітну особливість кого-чого-небудь [17]; вияв певних якостей об'єктів у процесі їх взаємодії [20].

Проаналізувавши матеріал вищезазначених тлумачних словників, енциклопедій та іншої наукової літератури, ми дійшли висновку, що хоча в переважній більшості зазначених джерел інформації «властивості» є синонімом «якостей», усе ж таки, розглядаючи характеристики, що є найбільш необхідними для фахівців будь-якої сфери професійної діяльності, більш коректним є застосування терміна «властивості». Крім того, у «якостей» існує значно більше різноманітних несинонімічних значень, що може нашкодити адекватності їх розуміння.

На основі вивчення й аналізу відповідних визначень у науковій літературі було з'ясовано, що професійні властивості вчителя музичного мистецтва – це професійно значущі й особистісні характеристики, що визначають особливості його музично-педагогічної діяльності. Зазначені властивості, на наш погляд, виражають професійно зумовлені соціальні вимоги до вчителя-музиканта у вигляді певних функцій, здібностей, знань, навичок, умінь, особистісних і професійних якостей-рис та спрямованості на фахову діяльність.

Для визначення й характеристики професійних властивостей учителя музичного мистецтва вельми актуальним, на нашу думку, є вислів Б. Асаф'єва: «Музичний педагог у загальноосвітній школі ... повинен бути і теоретиком, і регентом, але в той же час і музичним істориком, і музичним етнографом, і виконавцем, володіти інструментом, щоб завжди бути готовим спрямувати увагу в той чи інший бік» [2, 65].

Г. Падалка порівнювала вчителя музичного мистецтва з лоцманом у неосяжному океані музики, завдання якого «охоплюють широку сферу питань музичного виховання, а головними якостями є самовідданість і ентузіазм, переконаність у необмеженості виховних можливостей величного мистецтва музики, палке бажання й уміння зробити її необхідною для всіх людей, педагогічна майстерність і творче натхнення» [11, 14].

Не можна не погодитися також із думкою сучасного дослідника Ю. Локаревої, що професія вчителя музичного мистецтва є багатограним, широкопрофільним поняттям, яке в соціальному плані являє собою синтез окремих професій (педагога, психолога, вихователя, інструменталіста, вокаліста, диригента, аранжувальника, композитора, артиста, режисера, сценариста тощо), що вбирає умови професійної діяльності, особливості особистісних характеристик, соціальний статус, спосіб життя, професійну самореалізацію та самоствердження [7, 203].

У результаті аналізу накопичених у науці підходів нами було уточнено сукупність професійних властивостей особистості сучасного вчителя взагалі і вчителя музичного мистецтва зокрема (функції, здібності,

знання, навички, уміння, якості-риси та основні напрями професійної спрямованості) і побудовано відповідну структурну схему (рис. 1).

ПЕДАГОГІЧНІ ФУНКЦІЇ		
організаційно-структурні	цілепокладальні	інші
організаційна, гностична (пізнавальна), конструктивна, комунікативна	інформаційна, орієнтувальна, розвивальна, стимулювальна	діагностична, прогностична, проектувальна, дослідницька
ЗДІБНОСТІ		
спеціальні музичні, академічні, дидактичні, комунікативні, організаційні, гностичні (пізнавальні), прогностичні, перцептивні (сприйняття), конструктивні, лідерські, креативні, експресивні (виразності)		
ЗНАННЯ ТА НАВИЧКИ		
загальнокультурні, музично-педагогічні, психологічні, методичні, музично-теоретичні, музично-виконавські		
УМІННЯ		
педагогічні, гностичні (пізнавальні, у т.ч. перцептивні – сприйняття), комунікативні (у т.ч. артистичні), рухові (диригентські жести, гра на фортепіано та інших інструментах)		
ЯКОСТІ (РИСИ)		
професійно значущі	особистісні	
професійна компетентність, музикальність, любов до музично-педагогічної діяльності, диригентська і виконавська техніки, імідж, стиль, артистизм, комунікативність, авторитет, перцептивні (сприйняття), організаторські, дидактичні, науково-пізнавальні якості, культура і виразність мови, дар педагогічного спілкування, педагогічна ерудованість, педагогічна цілеспрямованість, музично-педагогічне мислення, педагогічна інтуїція, педагогічна імпровізація, педагогічна спостережливність, педагогічний оптимізм, педагогічна спритність, кмітливість, педагогічне передбачення, педагогічна рефлексія, музично-педагогічний досвід	патріотизм, громадянськість, духовність, ідейна переконаність, креативність, оптимізм, доброзичливість, гнечність, милосердя, любов до дітей, толерантність, тактовність, почуття гумору, працездатність, емпатія, загальна ерудованість і культура, скромність, рефлексія, інтелігентність, здоров'я, інтуїція, витримка, гнучкість у поведінці, вимогливість, гідність, уважність, гуманність, діловитість, дисциплінованість, доброта, сумлінність, ініціативність, щирість, колективізм, критичність, логічність, спостережливність, наполегливість, відповідальність, чуйність, організованість, товариськість, порядність, передбачливість, принциповість, почуття нового, самостійність, самокритичність, справедливість, кмітливість, сміливість, емоційність, прагнення до самовдосконалення	
ПРОФЕСІЙНА СПРЯМОВАНІСТЬ		
на практичну реалізацію виховного потенціалу музичного мистецтва, на освіту й музичне виховання дітей, на підтримання іміджу вчителя, на престижність професії, на професійне й особистісне самовдосконалення		

Рис. 1. Професійні властивості вчителя музичного мистецтва

У процесі навчання на музично-педагогічних і мистецьких факультетах вищих навчальних закладів важливу роль відіграють формування й розвиток абсолютно всіх різноманітних суто професійних, а

також професійно важливих загальних, інтелектуальних, громадянських, духовних і моральних властивостей особистості студентів – майбутніх учителів музичного мистецтва. Це, звичайно, в ідеалі. Однак, практика професійної підготовки зазначених фахівців підтверджує відому філософську тезу про те, що «нічого ідеального в житті не існує».

За час навчання неможливо набути повного переліку властивостей для забезпечення професійної діяльності, адже обсяг знань постійно збільшується й ускладнюється, а насиченість навчального процесу переважно теоретичною підготовкою майже не залишає місця для отримання студентами якісного практичного музично-педагогічного досвіду. Отже, метою освітньої діяльності ВНЗ має бути прищеплення випускникам певної сукупності основних (найважливіших, пріоритетних) професійних властивостей, зокрема якостей.

За результатами досліджень (опитувань, групової експертної оцінки, вивчення й аналізу документів, психолого-педагогічної літератури, інтегрування та конкретизації) нами окреслено основні професійні якості-риси майбутніх учителів музичного мистецтва (рис. 2).

ПРОФЕСІЙНО ЗНАЧУЩІ	ОСОБИСТІСНІ
<ul style="list-style-type: none"> • любов до музично-педагогічної діяльності; • професійна компетентність; • музикальність; • комунікативність; • музично-педагогічне мислення 	<ul style="list-style-type: none"> • загальна ерудованість і культура; • гуманність; • любов до дітей; • креативність; • прагнення до самовдосконалення

Рис. 2. Основні професійні якості майбутніх учителів музичного мистецтва

Ґрунтуючись на результатах вивчення й аналізу психолого-педагогічної літератури за тематикою статті, подаємо коротку характеристику основних професійних якостей майбутніх учителів-музикантів.

Професійно значущі якості майбутніх учителів музичного мистецтва.

Любов до музично-педагогічної діяльності. Любов до своєї професійної праці – одна з найважливіших педагогічних якостей. Складниками цієї якості є працелюбність, наполегливість у досягненні навчально-виховних цілей, вимогливе ставлення до себе, спрямованість на підвищення рівня професійної майстерності.

Любов до своєї професії – найважливіша властивість педагога, оскільки педагогічна праця більше, ніж інші види діяльності, потребує особистого включення в процес і віру у своє покликання. Обдуманий свідомий професійний вибір є запорукою подальшої успішної реалізації і є

стрижнем професійної спрямованості, у нашому випадку – учителя музичного мистецтва. Етична сутність музично-педагогічної діяльності неминуче припускає почуття любові, яке, починаючись із любові до професії, далі розвивається в межах базової освітньої системи «учитель – учень». Тому установка на любов до музично-педагогічної діяльності, до учнів є головним професійним пріоритетом будь-якого педагога, зокрема – учителя музичного мистецтва.

Професійна компетентність. Проаналізувавши результати багатьох наукових досліджень, ми з'ясували, що професійна компетентність майбутнього педагога-музиканта є інтегрованим показником його теоретичної й практичної готовності до здійснення професійної музично-педагогічної діяльності.

Основними показниками педагогічної компетентності вчителя передусім виділяють: особистісні якості, особливо перетворювальні й психологічні; усвідомлення ролі педагога у вихованні громадянина; безперервне підвищення загальної і професійної культури; пошукова діяльність педагога; володіння методами педагогічного дослідження; конструювання власного педагогічного досвіду; результативність навчально-виховного процесу; активна педагогічна діяльність, спрямована на перетворення особистості учня й учителя [9, 12].

Майбутні вчителі музичного мистецтва повинні чітко уявляти мету, завдання і зміст музичної освіти, знати особливості музично-педагогічної діяльності, психологію формування й розвитку музичних здібностей, особливості методики проведення уроку музичного мистецтва, загальні і специфічні принципи музичної освіти, знати й урахувати вікові особливості учнів, бути спрямованими на розвиток музично-педагогічної творчості, на постійне професійне самовдосконалення.

Професійну компетентність учителя музичного мистецтва забезпечують такі властивості: знання музично-педагогічної теорії, виконавська та педагогічна майстерність, знання психології, володіння технологіями навчання й виховання, любов до музики, любов до учнів, музично-педагогічні здібності, загальна та фахова ерудованість і багато інших.

Музикальність. Практичний внесок учителя музичного мистецтва в музичну освіту дітей залежить від розвиненості його музичної культури, рівня розвиненості музично-педагогічних здібностей, тобто – від його музикальності. Музикальність вважають основою професійних властивостей учителя музичного мистецтва. На думку Е. Абдуліна, музикальність є найважливішою якістю педагога-музиканта, яка пронизує собою всі інші професійні якості педагога-музиканта, наповнює їх глибинним духовним ставленням до музики [18, 25].

Музикальність учителя музичного мистецтва виявляється в усіх різновидах його професійної діяльності: вокально-інструментальній

підготовці, організації вокальної роботи учнів, власній музично-виконавській діяльності тощо.

Комунікативність. Комунікативний компонент – це особливості комунікативної діяльності вчителя, характерні риси спілкування з учнями. Комунікативністю (комунікабельністю) вчителя називають його здатність до спілкування, контактів із учнями, уміння знайти спільну мову з ними, установити з ними партнерські стосунки, розвиненість педагогічного такту.

Серед найважливіших комунікативних умінь педагога-музиканта, на нашу думку, доцільно виділити такі: перцептивні (сприйняття вчителем учня), у результаті дії яких виникає емпатія (здатність учителя «стати на місце учня», зрозуміти й відчути його); спілкування з аудиторією (уміння налагоджувати психологічний контакт із колективом учнів, обирати потрібні способи поведінки, аналізувати колективні та індивідуальні вчинки учнів); музично-педагогічна техніка (сукупність умінь і навичок, пов'язаних зі стимулюванням активності школярів: обирати стиль та тон спілкування, управляти увагою дітей, їх діяльністю, впливати на аудиторію інтонацією, поведінкою, манерою виконання музичних творів, жестами, зовнішністю, поглядом, ходом).

Музично-педагогічне мислення. У психології мисленням називають діяльність, яка, будучи активним цілеспрямованим вольовим актом, здійснюється через внутрішні розумові процеси – аналіз, синтез, абстракція й узагальнення у вигляді системи свідомо регульованих інтелектуальних операцій. Аналіз музичного твору відбувається на рівні визначення його форми і стилю, своєрідності виразних засобів втілення художнього задуму. Синтез у роботі над музичним твором є цілісним підходом до розуміння та вибору всіх мистецьких компонентів, що становлять сутність змісту твору. Музично-педагогічне мислення має творчий характер, оскільки потребує від учителя вміння проектувати, здійснювати й аналізувати навчально-виховний процес у нестандартних ситуаціях з урахуванням музично-педагогічної специфіки завдань, принципів музичної освіти, застосовувати власні пропозиції, оригінальні способи вирішення музично-педагогічних завдань.

Особистісні професійні якості майбутніх учителів музичного мистецтва.

Загальна ерудованість і культура. Будь-який педагог повинен бути ерудованим, володіти високим рівнем загальної культури. Справжній учитель є взірцем ерудованої особистості, еталоном гречної поведінки не лише для учнів, але й для їхніх батьків і рідних, для своїх колег. Учитель музичного мистецтва як представник специфічної мистецької сфери діяльності, крім зазначених характеристик, має бути обізнаним у загальнокультурних, педагогічних, психологічних, методичних питаннях, щодо історії розвитку світової та української культури тощо.

Гуманність. Будь-який учитель повинен у своїй професійній діяльності демонструвати ставлення до школярів як до найвищої цінності, як до тих, від кого в недалекому майбутньому залежатиме ступінь розвиненості нашої країни і, можливо, рівень цивілізованості усього світу. Гуманне ставлення до особистості учня гарантуватиме всебічний і гармонійний розвиток громадян України. Учитель музичного мистецтва, як ніхто інший, має можливості для розвитку найкращих етичних, естетичних та інших украй необхідних людських якостей учнів під час проведення своїх уроків.

Любов до дітей. Любов до дітей як властивість особистості педагога-музиканта визначає характер і спрямованість усієї його професійної діяльності: прагнення формувати й розвивати в учнів високі естетичні, духовні, моральні якості засобами музичного мистецтва, а саме – любов до прекрасного, уміння сприймати і розуміти красу навколишніх предметів та явищ, бажання долучитися до творчих мистецьких процесів.

Любов до дітей взагалі і до своїх учнів зокрема виражається в таких якостях, як душевна чуйність, турботливість, відповідальність, справедливе, об'єктивне ставлення до тих, хто навчається, емпатія. Не можемо не погодитися з такою думкою Н. Середи: «Більшість особистісних і професійних властивостей учителя є такими, що компенсуються, ... за винятком двох – любові до дітей і професійно-педагогічної спрямованості» [16, 3].

Креативність. Під креативністю ми розуміємо творчу, новаторську діяльність і здатність особистості до неї. Творчість – це діяльність, яка створює щось якісно нове й відзначається неординарністю, оригінальністю. Творчість учителя-музиканта є найвищим рівнем його професійної майстерності, що забезпечує різноманітність вибору методів, форм, засобів для оптимізації музично-педагогічного процесу. Учитель музичного мистецтва просто «зобов'язаний» бути творчою особистістю, по-своєму інтерпретувати музичні твори, адже педагог-музикант – виконавець має дуже широкий спектр професійної реалізації (виконавець-музикант, вокаліст, диригент, ритор тф ін.). Тому при підготовці майбутнього педагога-музиканта дуже важливо навчити його уважно й чуйно ставитися до індивідуальних мистецьких здатностей кожного учня, розвивати їх, тобто виховувати творчу, активну й емоційну особистість.

Прагнення до самовдосконалення. Майбутній педагог-музикант у своєму професійному становленні повинен постійно прагнути інтерпретувати, створювати, долати стереотипи, самовдосконалюватися в музично-педагогічній діяльності. Вирішення цих завдань визначає вибір стратегії і процесуальних основ професійного навчання майбутніх учителів музичного мистецтва.

Процес самовдосконалення є динамічним інтегральним утворенням особистості майбутнього вчителя музичного мистецтва, здатністю до цілеспрямованої саморегуляції, цілеутворення, накопичення

поліаспектного комплексу педагогічно-виконавських навичок, мотиваційних і поліфункціональних складників, що підпорядковуються музично-педагогічному самоуправлінню фахово-компетентним «Я» студента та забезпечують максимально позитивний результат його творчих задумів у роботі з учнями в майбутньому [12].

Навчання в музично-педагогічному вищому навчальному закладі дає змогу збагачувати різноманітні знання, уміння й навички майбутніх учителів, розвивати в них мотивацію педагогічної діяльності. Рівень продуктивності цього процесу може значно підвищитися, якщо студент сам цілеспрямовано мобілізуватиме свої внутрішні сили на формування й розвиток цієї властивості, якщо навчально-виховний процес додатково збагатиться педагогічним самовдосконаленням, під яким ми розуміємо його систематичну педагогічну самоосвіту, самовиховання, саморозвиток та внутрішню психологічну підготовленість до діяльності щодо навчання й виховання учнів відповідно до поставленої мети.

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок. Удосконалення професійної підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва, зокрема активний розвиток його професійних властивостей, є одним із провідних завдань сучасної музично-педагогічної освіти. Наявність потреби в підвищенні рівня сформованості зазначених властивостей особистості підтверджують окреслені в сучасних керівних документах щодо освіти в Україні оновлені вимоги до вчителя.

Учитель-музикант повинен володіти як професійно значущими якостями (любов до музично-педагогічної діяльності, професійна компетентність, музикальність, комунікативність, музично-педагогічне мислення та ін.), так і особистісними (загальна ерудованість і культура, гуманність, любов до дітей, креативність, прагнення до самовдосконалення).

Процес формування найважливіших професійних властивостей майбутніх учителів музичного мистецтва буде ефективним, якщо створити відповідні організаційно-педагогічні умови на музично-педагогічних і мистецьких факультетах гуманітарно-педагогічних вищих навчальних закладів. Це, на нашу думку, є основним напрямом подальших наукових розвідок у даному напрямі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Арчажникова Л. Г. Профессия – учитель музыки / Л. Г. Арчажникова. – М. : Просвещение, 1984. – 109 с.
2. Асафьев Б. В. Музыкальная форма как процесс / Борис Владимирович Асафьев. – Л. : Музыка, 1963. – 376 с.
3. Буланова-Топоркова М. В. Педагогика и психология высшей школы : учебное пособие / М. В. Буланова-Топоркова. – Ростов н/Д : Феникс, 2002. – 544 с.
4. Выготский Л. С. Педагогическая психология / Л. С. Выготский / под ред. В. В. Давыдова. – М. : АСТ. Астрель Люкс, 2005. – 671 с.

5. Гершунский Б. С. Философия образования для XXI века (в поисках практико-ориентированных образовательных концепций) / Б. С. Гершунский. – М. : Совершенство, 1998. – 608 с.
6. Загвязинский В. И. Педагогическое творчество учителя / В. И. Загвязинский. – М. : Педагогика, 1987. – 160 с.
7. Локарева Ю. В. Теоретико-методологічні основи професійного становлення майбутніх учителів музичного мистецтва / Ю. В. Локарева // Наукові записки. – Вип. 132. – Серія : Педагогічні науки. – Кіровоград : КДПУ, 2014. – С. 203.
8. Лопатина А. Волшебный мир музыки / А. Лопатина, М. Скребцова. – М. : Амрита, 2009. – 304 с.
9. Люріна Т. І. Деякі аспекти професійної підготовки майбутніх вчителів музики / Т. І. Люріна // Нові виміри сучасного світу : матеріали І міжнар. інтернет-конф. Т. 1. Ч. 1. – Мелітополь, 2005. – С. 46–49.
10. Маклаков А. Г. Общая психология : учебник для вузов / А. Г. Маклаков. – СПб. : Питер, 2008. – 583 с.
11. Падалка Г. М. Учитель, музика, діти / Г. М. Падалка. – К. : Музична Україна, 1982. – 144 с.
12. Психологические основы формирования личности в педагогическом процессе / [под ред. А. Косаковски и др] ; пер. с нем. – М. : Педагогика, 1988. – 224 с.
13. Ростовський О. Я. Методика викладання музики в основній школі : навч.-метод. посібник / О. Я. Ростовський. – 2-ге вид., доп. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2001. – 272 с.
14. Ростовський О. Я. Методика викладання музики в початковій школі : навч.-метод. посібник / О. Я. Ростовський. – 2-ге вид., доп. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2001. – 216 с.
15. Румянцева З. В. Формирование профессиональной готовности учителя к музыкально-педагогической деятельности в школе : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / Румянцева Зоя Васильевна – М., 1987. – 199 с.
16. Середа Н. А. Професійне самовдосконалення вчителя музики / Н. А. Середа // Мистецтво та освіта. – 2003. – № 1. – С. 2–6.
17. Словник термінів і понять з педагогіки вищої школи : посібник / В. В. Приходько, В. В. Малий, В. Л. Галацька, М. А. Мироненко. – Дніпропетровськ : НГАУ, 2005. – 181 с.
18. Шершакова М. В. Совершенствование профессионально-педагогической подготовки педагога-музыканта в институтах культуры и искусств : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Шершакова Марина Васильевна – Чебоксары, 2006. – 225 с.
19. Академічний тлумачний словник [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://sum.in.ua/s/vlastyvistj>.
20. Логічний словник [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://vocabulary.ru/termin/svoistvo.html>.

REFERENCES

1. Archazhnikova, L. G. (1984). *Professiiia – uchitel muzyki* [Profession is a music teacher]. Moskva: Prosveshchenie.
2. Asafiev, V. V. (1963). *Muzykalnaia forma kak protsess* [Musical form as a process]. Leningrad: Muzyka.
3. Bulanova-Toporkova, M. V. (2002). *Pedahohika i psikhohohiia vysshei shkoly* [Pedagogy and psychology of higher school]. Rostov na Donu: Feniks.

4. Vyhotskii, L. S. (2005). *Pedahohicheskaia psikhologhiia* [Pedagogical psychology]. Moskva: AST. Astrel Liuks.
5. Gershunskii, B. S. (1998). *Filosofiiia obrazovaniia dlia XXI veka (v poiskakh praktiko-orientirovannykh obrazovatelnykh kontseptsii)* [Philosophy of Education for the XXI century (in the search for practical-oriented educational concepts)]. Moskva: Sovershenstvo.
6. Zahviazinskii, V. I. (1987). *Pedahohicheskoe tvorchestvo uchitelia* [Pedagogical creativity of a teacher]. Moskva: Pedagogika.
7. Lokarieva, Yu. V. (2014). *Teoretyko-metodolohichni osnovy profesiinoho stanovlennia maibutnykh uchyteliv muzychnoho mystetstva* [Theoretical and methodological bases of professional formation of the future teachers of music]. *Naukovi zapysky. Seriia: Pedahohichni nauky. Vol. 132*. Kirovohrad: KDPU.
8. Lopatina, A., & Skrebkova, M. (2009). *Volshebnyi mir muzyki* [The magical world of music]. Moskva: Amrita.
9. Liurina, T. I. (2005). *Deiaki aspekty profesiinnoi pidhotovky maibutnykh vchyteliv muzyky* [Some aspects of professional training of the future music teachers]. *Novi vymiry suchasnoho svitu: Vol. 1. Ch. 1*. [New dimensions of the modern world]. Proceedings of the Conference (pp. 46–49). Melitopol.
10. Maklakov, A. G. (2008). *Obshchaia psikhologhiia* [General psychology]. St. Petersburg: Piter.
11. Padalka, H. M. (1982). *Uchytel, muzyka, dity* [Teacher, music, children]. Kyiv: Muzychna Ukraina.
12. Kosakovski, A. (Ed.). (1988). *Psiholohicheskie osnovy formirovaniia lichnosti v pedahohicheskom protsesse* [Psychological bases of formation of the personality in the pedagogical process]. Moskva: Pedahohika.
13. Rostovskyi, O. Ya. (2001). *Metodyka vykladannia muzyky v osnovnii shkoli* [Methods of teaching music in basic school] (2nd ed.). Ternopil: Navchalna knyha Bohdan.
14. Rostovskyi, O. Ya. (2001). *Metodyka vykladannia muzyky u pochatkovii shkoli* [Methods of teaching music in the elementary school] (2nd ed.). Ternopil: Navchalna knyha Bohdan.
15. Rumiantseva, Z. V. (1987). *Formirovanie professionalnoi hotovnosti uchitelia k muzykalno-pedahohicheskoi deiatelnosti v shkole* [Formation of professional readiness of the teacher to the musical and pedagogical activities at school]. (Doctoral thesis). Moskva.
16. Sereda, N. A. (2003). *Profesiine samovdoskonalennia vchytelia muzyky* [Professional self-improvement of the music teacher]. *Mystetstvo ta osvita [Art and education], 1*, 2–6.
17. Prykhodko, V. V., Malyi, V. V., & Myronenko, M. A. (2005). *Slovnyk terminiv i poniat z pedahohiky vyshchoi shkoly* [Glossary of terms and concepts of Pedagogy of higher school]. Dnipropetrovsk: NHAU.
18. Shershakova, M. V. (2006). *Sovershenstvovanie professionalno-pedahohicheskoi podhotovki pedahoha-muzykanta v institutakh kultury i iskusstv* [Improving the professional and pedagogical preparation of the teacher-musician in the institutions of culture and arts]. (Doctoral dissertation). Cheboksary.
19. *Akademichnyi tлумachnyi slovnyk* [Academic explanatory dictionary]. Retrieved from: <http://sum.in.ua/s/vlastyvistj>.
20. *Lohichnyi slovnyk* [Logical Dictionary]. Retrieved from: <http://vocabulary.ru/termin/svoistvo.html>.

РЕЗЮМЕ

Щербак Игорь. Профессиональные свойства будущих учителей музыкального искусства.

В статье путем изучения и анализа документов, психолого-педагогической литературы по проблеме исследования, интегрирования и конкретизации определена сущность понятия «профессиональные свойства учителя музыкального искусства»; уточнены профессиональные свойства личности учителя-музыканта; очерченны и охарактеризованы основные профессионально значимые и личностные качества будущих учителей музыкального искусства. В результате создана основа для определения организационно-педагогических условий формирования профессиональных свойств будущих учителей музыкального искусства, а также – для разработки на их основе модели, что является перспективами дальнейших научных исследований.

Ключевые слова: учитель музыкального искусства, профессиональные свойства, функции, способности, знания, навыки, умения, качества, профессиональная направленность учителя-музыканта.

SUMMARY

Shcherbak Igor. Professional properties of the future teachers of musical art.

The article defines the essence of the concept “professional properties of the musical art teachers” through the study and analysis of documents, psychological and pedagogical literature on the research problem, the integration and concretization. Based on the study and analysis of the relevant definitions in the research literature, it was figured out that the properties of the professional teachers of musical art are defined as professionally significant personal characteristics, which determine the characteristics of his/her musical and educational activities. These properties determine the social demands of the teacher-musician in the form of certain functions, abilities, knowledge, skills, personal and professional qualities (features) and focus to professional activities.

We marked out organizational and structural, targeted and others functions. Basic abilities are musical, academical, didactical, communicative, organizational, gnostic, prognostic, perceptual, constructional, leadership, creative and expression. Basic knowledge and skills are cultural, musical and pedagogical, psychological, methodological, music theory, music performance. The list is continued by pedagogical, gnostic, communicative and motor skills; professionally significant and personal features and focus on the practical implementation of the educational potential of music education of children, maintaining the image of teachers, the prestige of the profession, for the professional and personal self-improvement. Identified and described the main professionally significant features (love of musical-pedagogical activity, professional competence, musicality, communication skills, musical and pedagogical thinking) and personal features (general erudition and culture, humanity, love for children, creativity, self-improvement) of the future musical art teachers.

Thus, the study created the basis to define the organizational and pedagogical conditions of formation of the most important professional properties of the future teachers of musical art and also to develop on their basis the suitable model which is the prospect of further scientific studies.

Key words: teacher of musical art, professional properties, functions, abilities, knowledge, skills, features, professional orientation of a teacher-musician.